

УДК [94(476)+61(091)]“1917/1919”

**Арганізацыя сістэмы кіравання аховай здароўя
ў перыяд станаўлення беларускай дзяржаўнасці
на савецкай аснове (канец 1917 – пачатак 1919 г.)**

Капліеў А.А.

Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Мінск

Утварэнне і функцыянаванне сістэмы аховы здароўя падчас фарміравання беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове з’яўляецца малавывучаным пытаннем навейшай гісторыі Беларусі.

Мэта даследавання – ахарактарызаваць працэс фарміравання савецкай сістэмы кіравання аховай здароўя на тэрыторыі Беларусі ў канцы 1917 – пачатку 1919 г.

Матэрыял і метады. Асновай даследавання сталі архіўныя і музейныя крыніцы, матэрыялы перыядычнага друку ўказанага перыяду. Для дасягнення мэты артыкула былі выкарыстаны агульнанавуковыя метады аналізу і сінтэзу, параўнання і абагульнення, структурны і функцыянальны метады, кантэнт-аналіз, а таксама гісторыка-генетычны і гісторыка-сістэмны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Пасля ўсталявання савецкай улады ў Беларусі стварэнне сістэмы аховы здароўя ўскладнялася працягам баявых дзеянняў, перманентнай зменай адміністрацыйнай прыналежнасці беларускіх зямель і акупацыяй значнай часткі іх тэрыторыі. Арганізацыйнае кіраўніцтва развіццём медыцыны ажыццяўлялася Аддзелам народнага здароўя Абласнога выканаўчага камітэта Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў Заходняй вобласці і фронту, які з абвяшчэннем Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі Беларусі (ССРБ) быў заменены яе Камісарыятам аховы здароўя. Аднак амаль адразу пасля абвяшчэння Беларускай савецкай рэспублікі і пачатку мэтанакіраванай дзейнасці па наладжванні медыцынскага забеспячэння насельніцтва пад кіраўніцтвам Камісарыята аховы здароўя палітычны курс савецкіх улад абумовіў згортванне яго працы з-за інкарпарацыі ССРБ у склад ССР Літвы і Беларусі.

Заклучэнне. Укараненне савецкіх прынцыпаў кваліфікаванасці, агульнадаступнасці і бясплатнасці медыцынскага забеспячэння і стварэнне апарату кіравання значна павысілі эфектыўнасць сістэмы аховы здароўя, аднак ва ўмовах слабасці сувязі рэгіёнаў з цэнтрам, а таксама недахопу кадраў і рэсурсаў развіццём медыцыны мела пераважна дэкларатыўны характар і ажыццяўлялася бессістэмна і адасоблена праз дзейнасць мясцовых аддзелаў аховы здароўя.

Ключавыя словы: Аддзел народнага здароўя, Камісарыят аховы здароўя, Абласны выканаўчы камітэт Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў Заходняй вобласці і фронту, Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка Беларусі, медыцына.

**Organization of Healthcare Management System
during the Formation of Belarusian Soviet Statehood
(the late 1917 – the early 1919)**

Kapliyev A.A.

Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus, Minsk

The question of establishment and functioning of the healthcare system during the formation of the Belarusian statehood on the Soviet basis is a little studied topic of the modern history of Belarus.

The research purpose is to characterize the process of formation of the Soviet healthcare management system in Belarus in the late 1917 – early 1919.

Material and methods. The basis of the study was the archive and museum sources, materials of the periodicals of the studied period. To achieve the objective of the article the scientific methods of analysis and synthesis, comparing and summarizing methods, as well as structural and functional methods, content analysis, and historical-genetic and historical-systematic methods were used.

Findings and their discussion. After the establishment of Soviet reign in Belarus the creation of the healthcare system was significantly complicated due to the continuation of warfare, permanent changes in the administration of Belarusian lands and the occupation of a significant part of Belarusian territory. The development of medicine was run by the Department of People’s Health of Regional Executive Committee of Soviets of Workers’, Soldiers’ and Peasants’ Deputies of the Western Region and the Front

that with the formation of Socialist Soviet Republic of Belarus (SSRB) was replaced by its Commissariat of Healthcare. Soon after the announcement of SSRB and the beginning of its Commissariat of Healthcare purposeful activity for establishing medical maintenance for the population the policy of Soviet authorities led to liquidation of the Commissariat of Healthcare due to incorporation of SSRB to the SSR of Lithuania and Belarus.

Conclusion. Implementation of the Soviet healthcare principles of qualification, accessibility and free medical care as well as the establishment of the healthcare management institutions significantly improved the efficiency of the healthcare system, but due to weak connection between the center and regions, as well as the lack of personnel and resources, the development of public healthcare had mostly declarative character and was carried out unsystematically through the activities of local healthcare departments.

Key words: Department of People's Healthcare, Commissariat of Healthcare, Regional Executive Committee of Soviets of Workers', Soldiers' and Peasants' Deputies of the Western Region and the Front, Socialist Soviet Republic of Belarus, medicine.